

Kauniaisten suomenkielisen perusopetuksen tulevaisuusohjelma vuosille 2017-2021

Johdanto	3
Tulevaisuusohjelma	4
Unelma koulusta viitoittaa tulevaisuusohjelmaa	4
Taustaa Kauniaisten tulevaisuusohjelmalle	4
Tulevaisuusohjelman 2017-2021 laatiminen	4
Visio	6
Tavoitteet	6
Tulevaisuusohjelma toiminnan ohjaajana	8
Mittarit	8
Tulevaisuusohjelma ja lukuvuoden suunnittelu	8
Tulevaisuusohjelma prosessina	8
Opettajien Kick-off	10
Oppilastyöpajat	10
Huoltajien työpaja	10
Kyselyt oppilaille ja huoltajille	10
Kyselyiden keskeisiä tuloksia	11
Passion Team	11
Opettajien Kick-on	12

Johdanto

Tulevaisuusohjelma linjaa tulevaisuuden tavoitteita ja toimintatapoja Kauniaisten suomenkielisessä perusopetuksessa. Se toteuttaa myös Kauniaisten kaupungin strategiaa. Tulevaisuusohjelma kuvaa, miten kehitämme oppimista ja opetusta. Tulevaisuusohjelma perustuu yhteiseen unelmaamme koulusta.

*Tulevaisuusohjelma 2017-2021 on nimeltään **WOW! Linnunradan käsikirja Kauniaisten perusopetukselle**. Kauniaisten perusopetus valmentaa lapsia ja nuoria tulevaisuuden elämää varten - WOW! tehdään yhdessä:*

- Kasvatamme muutokselle myönteisiä lapsia ja nuoria, joilla on halua ja kykyä oppia uutta ja ottaa uusia toimintatapoja käyttöön.*
- Kannustamme heitä kanssaihminen hyvän huomioiden oman polun luomiseen kohti onnellisuutta ja omien unelmien mahdollistamista.*
- Rohkaisemme sinnikkyteen määrätietoisien tekemisen ja kokeilemisen kautta.*

Tulevaisuusohjelman tavoitteet:

- 1. Vahvistamme koko kouluyhteisön hyvinvointia määrätietoisesti; se on perusta oppimiselle.*
- 2. Lisäämme luovuutta ja syvennämme oppimista kokeilemalla uutta ja haastamalla perusolettamuksia; uskallamme myös epäonnistua.*
- 3. Olemme teknologiahalukkaita; meillä on kykyä ja innokkuutta omaksua uutta tekemisen tapaa.*
- 4. Kasvamme globalisaatioon; pidämme yhteyttä toisiimme ja huolehdimme ympäristöstä ja toisistamme koko universumin tasolla.*
- 5. Vahvistamme sosiaalisia taitoja ja hyvän tekemisen tahtoa; yhteinen tekeminen on meille tärkeää.*

Seuraamme tavoitteiden toteutumista suunnitelmallisesti myöhemmin tässä tekstissä kuvattujen mittareiden avulla.

Tulevaisuusohjelma

Unelma koulusta viitoittaa tulevaisuusohjelmaa

Kauniaisten suomenkielisen perusopetuksen unelmana ja kantavana voimana on kirkas näkemys hyvästä elämästä, joka syntyy yhdessä tekemällä. Tehtävämme on antaa oppijalle vahvat juuret ja siivet.

Unelmakoulun pedagogiikka perustuu humanistiseen ihmiskäsitykseen. Sen mukaisesti koulussa vallitsee innostava ja avoin ilmapiiri, jossa oppilas on pedagogiikan ja toiminnan keskiössä. Korostamme oppilaiden osallisuutta ja yhdessä tekemistä. Yhdessä oppilaan ja kodin kanssa vahvistamme oppilaan positiivisen minäkuvan kehittymistä ja hänen kasvamistaan yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Opettaja on oppimisen mahdollistaja. Opettajan eettisyys on pedagogiikan ja toiminnan kivijalka. Tavoitteenamme on oppijan ilon, uteliaisuuden, sisäisen motivaation ja intohimon sytyttäminen.

Taustaa Kauniaisten tulevaisuusohjelmalle

Tulevaisuusohjelma otettiin käyttöön ensimmäisen kerran vuonna 2009. Sitä edelsi tulevaisuusprosessi, joka toteutettiin koko henkilökunnan yhteisenä dialogina. Tulevaisuusprosessin merkitys Mäntymäen ja Kasavuoren koulujen yhtenäisen toimintakulttuurin kehittämisessä ja vahvistamisessa on tärkeä. Toinen tulevaisuusohjelma otettiin käyttöön 2013. Tulevaisuusohjelma linkittyy kaupungin strategiaan ja tehdään siksi valtuustokausittain.

Maailma, jossa koulu toimii, on jatkuvassa muutoksessa. Koulun on oltava proaktiivinen toimija, joka kykenee vastaamaan maailman muutokseen ja tukemaan lapsia ja nuoria tulevaisuudessa tarvittavien taitojen ja valmiuksien kehittämisessä.

Tulevaisuusohjelman 2017-2021 laatiminen

Tulevaisuusohjelma 2017-2021 on järjestyksessä kolmas. Tämänkertaista tulevaisuusprosessia edelsi opetussuunnitelmatyö OPS2016, joka toteutettiin edeltävien tulevaisuusprosessien kaltaisena dialogina. Siksi tulevaisuustyö haluttiin toteuttaa toisella tavalla.

Uudenlainen työskentelytapa tukee osaltaan tulevaisuusajattelun henkeä; totuttuja toimintatapoja kyseenalaistetaan ja uutta kokeillaan, jotta tuotetaan monenlaisia oivalluksia.

Tulevaisuustyöskentelyyn pyydettiin ulkopuolinen kumppani innostamaan meitä tarkastelemaan koulua uusista näkökulmista ja rohkaisemaan meitä perusolettamuksia haastavaan ajatteluun. Tulevaisuustyössä yhteistyökumppanina ovat toimineet Niko Herlin ja Kirsi Kostia Great Minds Oy:stä.

Tulevaisuustyöskentelyn varsinaisena moottorina ja sieluna on toiminut innokkaiden ja tulevaisuudesta kiinnostuneiden opettajien Passion Team. Kaikilla opettajilla oli mahdollisuus osallistua ryhmän toimintaan. Ryhmään kuului opettajia sekä Mäntymäen että Kasavuoren koulusta. Ryhmä kokoontui yhteensä kuusi kertaa, joista viisi oli koko päivän mittaisia työseminaareja.

Passion Teamin jäsenet:

Pasi Ahlroos (Mäntymäki), Sari Jarva (Kasavuori), Marjo Kekki (Kasavuori ja Mäntymäki), Jussi Koivusalo (Kasavuori), Taru Koskinen (Kasavuori), Outi Lahtinen (Mäntymäki) ja Heidi Pohjoismäki (Mäntymäki).

Molempien koulujen oppilaat osallistuivat tulevaisuustyöpajoihin. Huoltajille, Kauniaisten kouluyhdistykselle ja opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnan jäsenille järjestettiin oma työpajansa. Lisäksi molempien koulujen huoltajille ja yläkoulun oppilaille teetettiin tulevaisuuskysely.

Tulevaisuustyöskentelyä johti ohjausryhmä, johon kuuluivat opetuspäällikkö, molempien koulujen rehtorit sekä Great Minds Oy:n edustajat.

Ohjausryhmä:

Sari Aarniokoski (opetuspäällikkö), Leena-Maija Niemi (Kasavuori), Jarmo Ranta (Mäntymäki), Kirsi Kostia ja Niko Herlin (Great Minds Oy).

Tavoitteenamme on vahvistaa oppivan yhteisön itseohjautuvaa toimintakulttuuria, jossa yhdessä sovittuihin tavoitteisiin päästään monin eri tavoin. Tämän tukemiseksi tulevaisuustyöhön on kuulunut myös viestinnän suunnittelu, jossa tulevaisuusohjelman esitystapa on tiivistetty opettajien, oppilaiden ja huoltajien käyttöön.

Visio

Tulevaisuusohjelma 2017-2021 nimettiin Linnunradan käsikirjaksi Kauniaisten perusopetukselle. Alkuperäinen Linnunradan käsikirja on Douglas Adamsin vuonna 1978 esitetty kuunnelmasarja ja myöhemmin sen pohjalta julkaistu kirja, jonka voi nähdä tulevaisuuskuvana, mutta siinä on myös kuvattu Wikipedian kaltainen kaiken käsikirja. Tulevaisuusohjelmassa on vastaava ajatus perusopetuksen toiminnalle.

WOW! Linnunradan käsikirja Kauniaisten perusopetukselle

**Kauniaisten perusopetus valmentaa lapsia ja nuoria tulevaisuuden elämää varten -
WOW! tehdään yhdessä:**

Kasvatamme muutokselle myönteisiä lapsia ja nuoria, joilla on halua ja kykyä oppia uutta ja ottaa uusia toimintatapoja käyttöön.

Toimintaympäristön muutos on jatkuvaa. Luomme turvalliset puitteet lasten ja nuorten kasvulle, jotta muutosmyönteisyys ja -kyvykkyys vahvistuvat.

Kannustamme heitä kanssaihmisten hyvän huomioiden oman polun luomiseen kohti onnellisuutta ja omien unelmien mahdollistamista.

Lapsen ja nuoren onnellisuus ja omien unelmien vaaliminen ovat tärkeitä arvoja. Vahvistamme jokaisen kouluyhteisön jäsenen vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta oman ja yhteisön tulevaisuuden rakentamisessa.

Rohkaisemme sinnikkyteen määrätietoisien tekemisen ja kokeilemisen kautta.

Tämän päivän nopeutta ja lyhytjänteisyyttä korostavien toimintatapojen vastapainoksi tarvitaan sinnikkyyttä ja sitkeyttä sekä innovatiivisia kokeiluja.

Tavoitteet

1. Vahvistamme koko kouluyhteisön hyvinvointia määrätietoisesti; se on perusta oppimiselle.

Hyvinvoinnista huolehtiminen kuuluu kaikille kouluyhteisön jäsenille. Yhteistoiminta kotien kanssa edistää hyvinvointia. Oppimisympäristöjen kehittäminen on osa hyvinvoinnin vahvistamista.

2. Lisäämme luovuutta ja syvennämme oppimista kokeilemalla uutta ja haastamalla perusolettamuksia; uskallamme myös epäonnistua.

Kannustamme kouluyhteisön jäseniä oppimaan rohkeasti ja kokeilevasti. Myös epäonnistumiset näemme oppimistilanteina ja kannustuksena luoviin ratkaisuihin. Kun ei tarvitse pelätä epäonnistumista, voimme yhdessä luoda ja kehittää vaikka mitä.

3. Olemme teknologiahalukkaita; meillä on kykyä ja innokkuutta omaksua uutta tekemisen tapaa.

Tulevaisuus on digitaalinen. Digitaalisuus haastaa olemassa olevia tapoja tehdä asioita. Rohkaisemme koulu yhteisön jäseniä suhtautumaan myönteisesti tulevaisuuden kehitykseen ja uusiin toimintatapoihin.

4. Kasvamme globalisaatioon; pidämme yhteyttä toisiimme ja huolehdimme ympäristöstä ja toisistamme koko universumin tasolla.

Glocalisaatiolla tarkoitetaan globaalia toimintaa ja kanssakäymistä, mutta samaan aikaan paikallisen yhteisön, yhteistyön ja ympäristön tärkeyttä. Yhdessä tekeminen alkaa lähiyhteisöstä. Voimme olla samalla sekä paikallisia että globaaleja. Tulevaisuudessa myös avaruus on toiminta-alueitamme.

5. Vahvistamme sosiaalisia taitoja ja hyvän tekemisen tahtoa; yhteinen tekeminen on meille tärkeää.

Sosiaaliset taidot ovat tulevaisuuden elämän ja työelämän keskeisiä osaamisalueita, jotka tulevat säilymään silloinkin, kun automaatio ja robotiikka hoitavat monia työtehtäviä. Hyvän tekeminen muille edistää omaa ja ryhmän hyvinvointia. Hyvän tekeminen edistää hyvinvointia koko yhteiskunnassa.

Tulevaisuusohjelma toiminnan ohjaajana

Mittarit

Toiminnan kehittämiseksi on tärkeää, että tulevaisuusohjelman tavoitteiden toteutumista seurataan suunnitelmallisesti. Seurantatavat tarkistetaan lukuvuosittain.

Tavoite	Mittattava asia	Mittarit
Vahvistamme koko koulu yhteisön hyvinvointia määrätietoisesti; se on perusta oppimiselle.	Viihtyminen Kiusaaminen Hyvinvointiteot Oppilashuoltopalvelut	Kiusaamiskyselyt oppilaille lukuvuosittain Hyvinvointitarjotin Koulunkäytinkysely oppilaille (EduZef) Henkilöstökysely (EduZef) Huoltajakysely (EduZef)
Lisäämme luovuutta ja syvennämme oppimista kokeilemalla uutta ja haastamalla perusolettamuksia; uskallamme myös epäonnistua.	MOKien arviointi + suunnittelu + toteuttaminen Oppilaiden ja opettajien palaute Teknologiakokeilut	Montako MOK milläkin vuosisallalla toteutettiin? Onko MOK tavoitteiden mukainen oppimiskokemus? - oppilaiden antama palaute Henkilöstökysely (EduZef) Kokeilut kirjataan.
Olemme teknologiahalukkaita; meillä on kykyä ja innokkuutta omaksua uutta tekemisen tapaa.	Uudet toiminta-/työskentelytavat (opettajan ja oppilaan näkökulma) Oppilaiden osallisuus työskentelytapoja pohdittaessa	Mitä työskentelytapoja oppilas on käyttänyt ja missä taidoissa kehittyntynyt? / kysytään oppilailta Opeka Ropeka
Uskomme globalisaatioon; se on yhteyttä ja huolenpitoa ympäristöstä ja toisistamme koko universumin tasolla.	Kansainvälinen toiminta Kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen teot	Kuinka moni oppilas osallistuu kansainväliseen toimintaan? - kansainväliset hankkeet - yhteistyö, oppilaiden toteuttamat projektit - oppilasvaihdot - vierailijat koululla Mitä kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen tekoja tehtiin?
Vahvistamme sosiaalisia taitoja ja hyvän tekemisen tahtoa; yhteinen tekeminen on meille tärkeää.	Omaan oppimisympäristöön vaikuttaminen Hyvän tekemisen projektit	Miten oppilaat pääsevät vaikuttamaan oppimisympäristöönsä ja sen kehittämiseen? / Koulunkäytinkysely oppilaille (EduZef) Mitä on tehty yhdessä muiden paikallisten toimijoiden kanssa? (kysytään oppilailta)

Tulevaisuusohjelma ja lukuvuoden suunnittelu

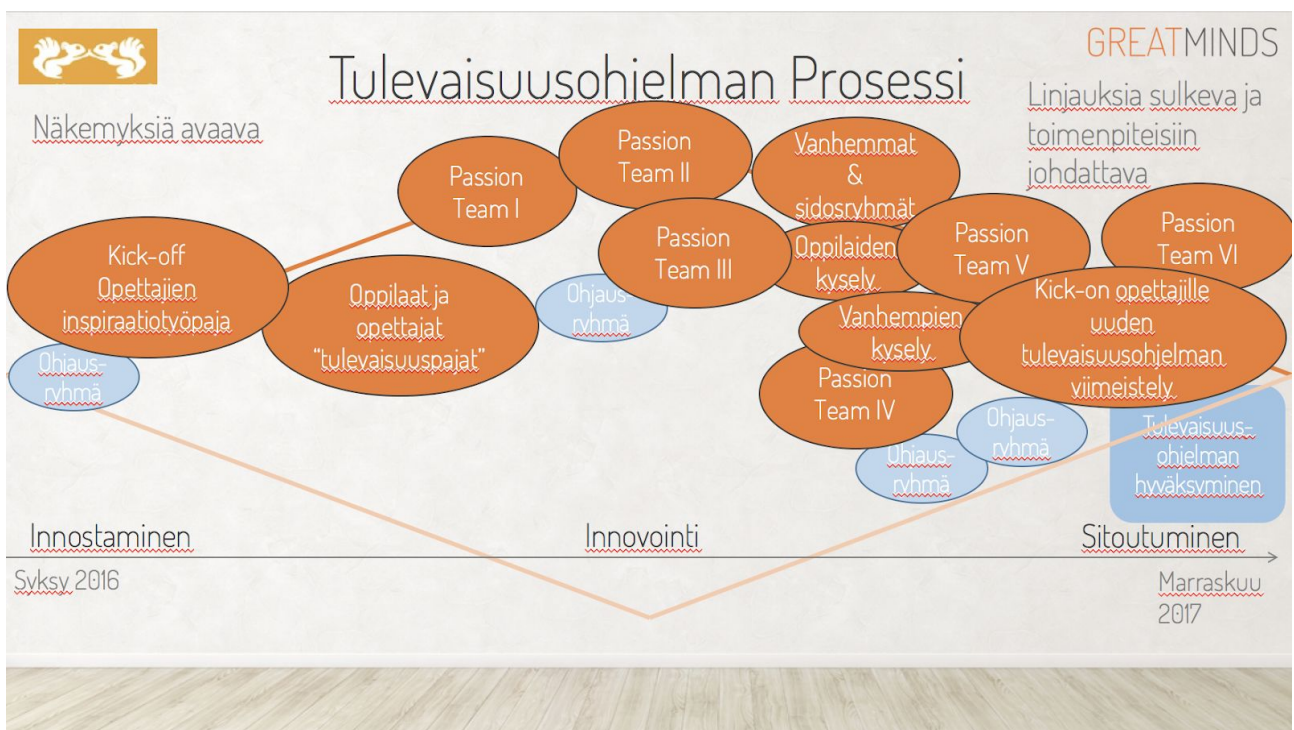
Työyhteisön laatimat toimintasuunnitelmat, vuosikellot ja lukuvuoden toiminnan arviointi jäsennetään tulevaisuusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Näin seurataan ja ohjataan tavoitteiden edistymistä.

Lukuvuosittain päätetään tulevaisuusohjelman tavoitteisiin liittyvä teema. Teemasta päätettäessä huomioidaan sen ajankohtaisuus yhteiskunnassa. Lukuvuoden päätteeksi on perusopetuksen yhteinen ja se voidaan jakaa pienempiin alateemoihin ikäkausille sopiviksi.

Tulevaisuusohjelma prosessina

Tässä kappaleessa kuvataan tulevaisuustyöskentelyn vaiheita. Seuraavat periaatteet siivittivät työskentelyä:

- Innokkaiden vapaaehtoisten ryhmä. Yksi työskentelyn organisoinnin oivallus oli, että päädyttiin niin sanottuun innostuneiden ja intohimoisten kehittäjien ryhmään. Passion Teamiin tulivat vapaaehtoiset ja tulevaisuustyöskentelystä kiinnostuneet opettajat. Passion team on ollut koko ajan avoin ryhmä eli siihen on voinut tulla mukaan myös työskentelyn edetessä.
- Koko organisaation osallisuus. Opettajakunta osallistui yhdessä työskentelyyn kaksi kertaa; kick-off -työpajaan prosessin alussa ja kick-on -työpajaan elokuussa 2017. Opettajakunnalla on ollut mahdollisuus osallistua tulevaisuusohjelman tekemiseen sähköisellä alustalla. Opettajakunta pidettiin tietoisena työskentelystä koko prosessin ajan.
- Sähköinen työskentelyalusta. Työskentelyn tukena on käytetty Real-nimistä digitaalista ryhmätyöskentelyalustaa. Sinne on kirjattu työskentelyn eteneminen ja kaikilla opettajilla on ollut mahdollisuus tutustua esimerkiksi Passion Teamin työpajojen materiaaleihin ja kommentoida niitä.
- Moniäänisyys. Työskentelyyn on osallistunut koulun työyhteisön ohella oppilaita, huoltajia sekä luottamushenkilöitä.

Opettajien Kick-off

Tulevaisuustyöskentely laukaistiin liikkeelle marraskuussa 2016 opettajakunnan yhteisellä kick-off -työpajalla. Siinä orientoiduttiin tulevaisuustyöskentelyyn ja lähdettiin liikkeelle tulevaisuuden unelmoinnista ja nykytilanteen arvioinnista.

Oppilastyöpajat

Oppilastyöpajat järjestettiin Mäntymäen ja Kasavuoren kouluissa marras-joulukuun vaihteessa 2016. Oppilaat osallistuivat luokkatasojen mukaan työpajoihin, joissa unelmoitiin ja visioitiin villisti. Työpajojen toteutustavat mukautettiin luokka-asteeseen sopiviksi. Molempien koulujen osalta sähköistä alustaa (Padlet) käytettiin osittain tulosten keräämiseen.

Mäntymäki

Lasten työskentelyn pohjalta tuloksina tuli voimakkaasti esille toive yhdessä oppimisen hauskuudesta ja ajatus siitä, että parhaiten oppiminen tapahtuu pareina ja ryhmissä sekä koneilla, joskin koneiden ääressä työskentely jakoi oppilaiden mielipiteitä.

Kasavuori

Oppilaat keskustelivat paljon siitä, mitkä oppiaineet he kokevat turhiksi. Osalla oppilaista oli vahvasti toiveita vastuullisuuteen ja luonnonsuojeluun liittyvistä asioista ja sosiaalisesta hyvinvoinnista, kuten hyvistä ihmissuhteista. Kasavuoren oppilailla oli paljon ajatuksia maailmasta ja tulevaisuudesta, samoin kuin huolta mm. maailmanpolitiikasta ja maailman tapahtumista. Toisaalta tulevaisuuteen suhtauduttiin myös mahdollisuuskulmasta; keskusteluissa ja kommentteissa oli paljon tulevaisuuteen liittyviä ajatuksia: teleporttaamista, ajatusten lukua ja seinien läpi kävelemistä, eläimille puhumista jne. Muina aiheina tuli esille myös koulun rooli oppimaan oppimisen valmentajana. Toisaalta esille tuli toive oppimisen helppoudesta jatkossa, oppimiseen eteen ei haluttaisi nähdä vaivaa. Moni koki myös itsensä stressaantuneeksi.

Huoltajien työpaja

Yhteistyössä Kauniaisten kouluyhdistyksen kanssa huoltajat ja opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunta kutsuttiin tulevaisuustyöpajaan huhtikuussa 2017. Työpajassa keskusteltiin tulevaisuusprosessin visiosta ja tavoitteista. Keskustelu oli hyvin vilkasta ja kanta-aottavaa ja siitä saatiin ajatuksia ohjelman viimeistelyyn.

Kyselyt oppilaille ja huoltajille

Huoltaja- ja oppilaskyselyt tehtiin touko-kesäkuussa 2017. Oppilaista kyselyyn osallistuivat 7.-9. luokkien oppilaat. Vastauksia saatiin oppilailta 213 kpl ja huoltajilta 137 kpl. Kyselyillä haluttiin selvittää oppilaiden ja huoltajien näkemyksiä koulun roolista ja oppimisen muutoksesta. Visiota ja tavoitteita muokattiin tulosten pohjalta.

Kyselyiden keskeisiä tuloksia

Koulun rooli oppimisessa nähtiin erittäin tärkeänä. Kyselyiden perusteella koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen oli myös tärkeää ja se lisääntyy koko ajan. Koulun ulkopuolella opittavista taidoista huoltajien vastauksissa korostuivat sosiaaliset taidot.

Koulun tärkein tehtävä

Yleissivistyksen tuottaminen mainittiin tärkeimmäksi tehtäväksi sekä oppilaiden että huoltajien taholta. Oppimaan oppiminen oli huoltajien mielestä tärkeää, mutta oppilaiden vastauksissa se ei noussut tärkeimpien asioiden joukkoon. Työelämään valmistaminen nousi oppilailla koulun toiseksi tärkeimmäksi tehtäväksi, huoltajien vastauksissa se jäi vähiten tärkeimmäksi (sekä ala- että yläkoulussa).

Unelmien koulu

Vahvuuksien vahvistaminen oli merkittävin unelma sekä huoltajien että oppilaiden vastauksissa. Oppilaat kokivat liikunnan ja luovuuden lisäämisen tärkeiksi, huoltajilla nämä taas olivat listan häntäpäässä.

Tavoitteet

Kokonaisvaltainen hyvinvointi oli ehdottomasti merkittävin tavoite niin huoltajilla kuin oppilailla. Vähiten vastaanottavaisia huoltajat olivat teknologiavalmiuden ja rajoja rikkovan ajattelun suhteen. Kriittinen ajattelu nousi huoltajilla korkealle, oppilailla puolestaan ei.

Kyselyn yhteenveto ja johtopäätökset tulevaisuusohjelmaan

Vastausten perusteella alakoulun huoltajat olivat muutokselle avoimempia ja kehitysmuonteisempia kuin yläkoulun huoltajat, jotka vastauksissaan olivat kokonaisuudessaan kriittisempiä. Uudistukset koulun arjessa eivät saaneet kannatusta huoltajilta. On aiheellista pohtia, miten huoltajia voitaisiin ottaa mukaan koulun kehittämiseen uudella ja motivoivalla tavalla.

Pohdinnan arvoista on myös se, miten koulu ennakoi ulkopuolella tapahtuvan oppimisen lisääntymisen ja miten koulussa ja sen ulkopuolella tapahtuva oppiminen sovitetaan yhteen. Lisäksi tulee arvioida, kenelle kaikille teknologiataitojen kehittäminen kuuluu ja millainen rooli koululla on sosiaalisten taitojen kehittämisessä.

Passion Team

Passion Teamin työskentely lähti liikkeelle edellisen tulevaisuusohjelman arvioinnista, unelmista ja toiveista. Vision ja tavoitteiden osatekijöitä haarukoitiin erilaisin menetelmin. Yhdessä pohdittiin, miten tavoitteet voisivat toteutua. Työskentely eteni Great Minds Oy:n ohjaamana. Työskentelyn loppuvaiheessa ideoitiin tavoitteiden toteutumisen mittaamista. Passion Teamin jäsenet osallistuivat opettajakunnan Kick-on -päivän työpajatyöskentelyyn

fasilitointiin. Työskentely Great Minds Oy:n ohjauksessa päättyi syyskuussa 2017, jolloin tulevaisuusohjelman luonnos saatiin valmiiksi ja siirrettiin ohjausryhmän viimeisteltäväksi.

Opettajien Kick-on

Opettajien Kick-on -päivässä elokuussa 2017 opettajakunta sai tulevaisuusohjelman kommentoitavaksi ja jatkotyöstettäväksi. Passion teamin jäsenten vetämissä työpajoissa koottiin näkemyksiä tulevaisuusohjelmasta ja sen toteuttamisesta.